

Tympanoplastika

Tympanoplastika je soubor chirurgických metod, které si kladou za cíl znovuvytvoření funkčního převodního systému ucha v suchém netekoucím uchu. Nejčastěji je k těmto výkonům přistupováno při chronických zánětech středouší, jako je například cholesteatom.

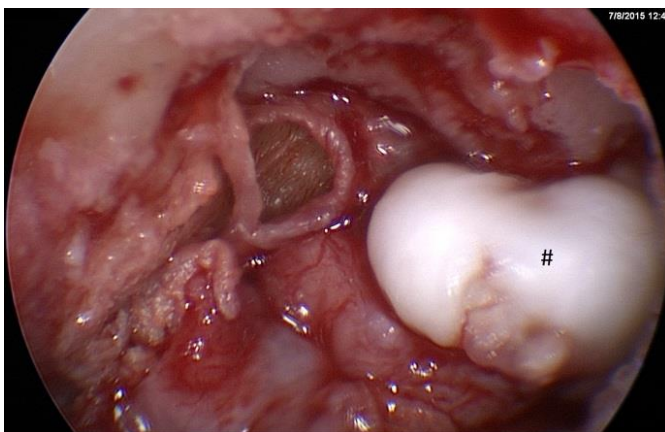
Je označován jako nepravý nádor, který je tvořený směsí epitelu, cholesterolu a tukových buněk. Vyznačuje se lokálně destruktivním růstem, v němž mu pomáhají enzymy na jeho povrchu. Tympanoplastika může být rekonstrukční nebo sanačně- rekonstrukční, kdy je nejprve odstraněno patologické ložisko. Může dojít k poruše převodního systému, ale obecně platí, že je prosazována maximální snaha kůstky zachovat, a ve většině případů se tak i daří.

Etiologie Chronický zánět nejčastěji vzniká po opakovaných akutních zánětech středouší, jejichž podkladem bývá vleklý zánět horních cest dýchacích. Etiologicky se na vzniku podílí nejčastěji pseudomonas, streptococcus, staphylococcus, proteus, escherichia coli, klebsiella a další.

Epidemiologie

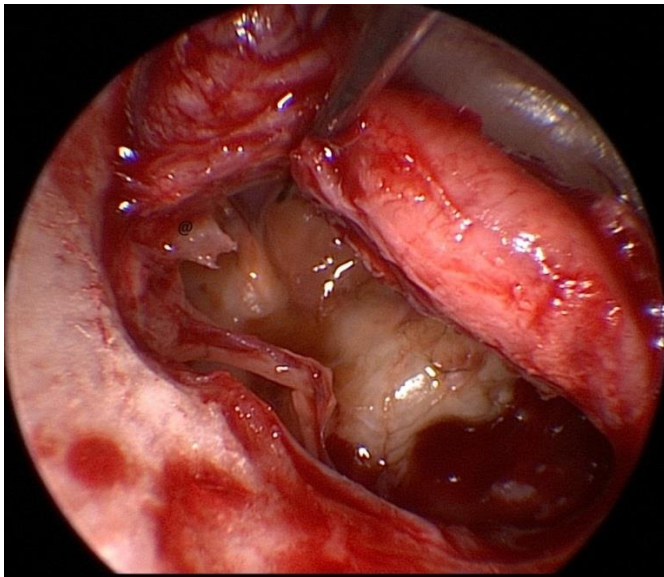
Přesné epidemiologické údaje v ČR nejsou toho času známy. Například dle studie A. Britze je incidence v Dánsku odhadována na 6,8 případů na 100 000 obyvatel. Lze očekávat, že výskyt v České republice bude obdobný.

Obrázek 1: Cholesteatom (označen #)

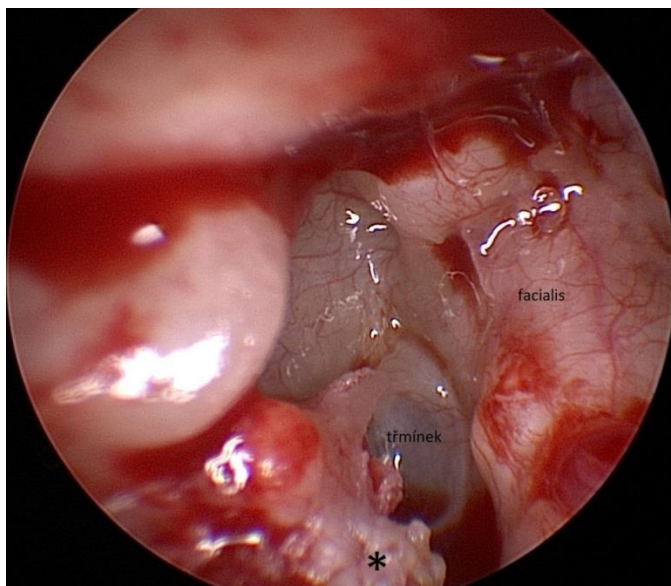
ORL klinika FN Olomouc

Obrázek 2: Manubrium (označeno @) pozřeno cholesteatomem

ORL klinika FN Olomouc

Obrázek 3: Cholesteatom (označen *) kolem zadního raménka třmínku

ORL klinika FN Olomouc

Příznaky

K příznakům patří opakující se nebo méně často trvalý výtok z ucha (vodnatý, hlenohnisavý až zapáchající). Mezi prvními dochází k poškození sluchových kůstek s následnou poruchou sluchu. Poškození středouší a bubínku může postupovat až k trvalé perforaci bubínku obvykle spojené s nedoslýchavostí. Porucha sluchu je způsobena nejen samotným defektem v bubínku, ale i destrukcí středoušních kůstek, zejména kovádlinky.

K dalším příznakům patří pocity nerovnováhy a někdy i bolesti hlavy nebo ucha.

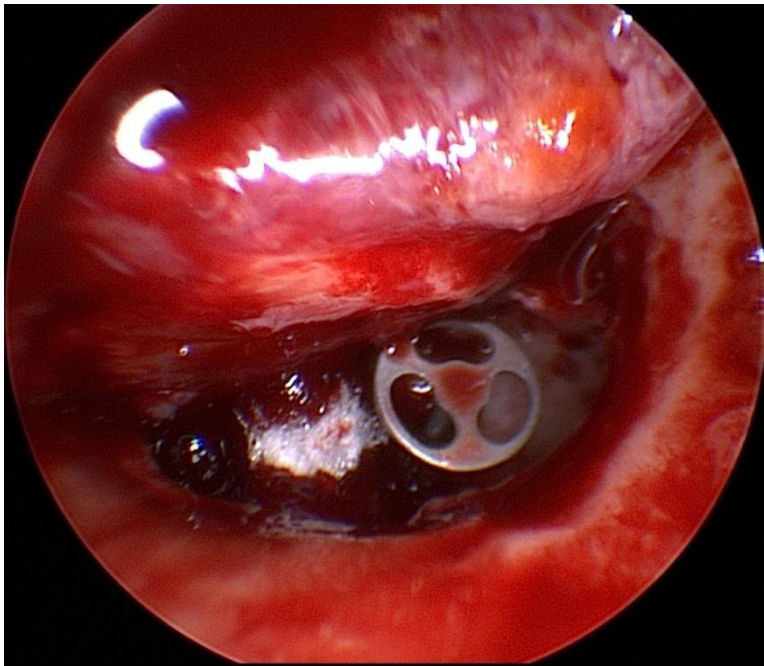
Vyšetření

Základem je klinické vyšetření, kdy pomocí otoskopu - mikroskopu nebo endoskopu prohlédneme bubínek. Typicky vidíme ztlustění, granulace, retrakci nebo perforaci bubínku. Následuje audiometrické vyšetření, což je metoda, která objektivizuje kvalitu sluchu a jeho případné poruchy. Při chronickém zánětu téměř vždy dochází k poruše sluchu převodního typu. Je nutné se zaměřit na symetrii obličeje a vestibulární symptomatologii, které mohou poukazovat na postižení nervu nebo labyrintu. CT vyšetření se indikuje u nálezů, kdy nelze přesně otoskopicky určit rozsah retrakce, a v neposlední řadě při výskytu komplikací. Při podezření na šíření do nitrolebí je indikováno MRI.

Léčba

Dle definice tympanoplastiky je cílem operace znovuvytvoření suchého ucha s funkčním převodním systémem, který přenáší tlakové změny bubínku do vnitřního ucha, kde dochází ke vzniku sluchového vjemu jako takového. Tympanoplastiky zahrnují jednak výkony na bubínku (myringoplastiky) a výkony na vlastních kůstkách (osikuloplastiky). K osikuloplastikám přistupujeme ve chvíli, kdy je potvrzeno jakékoli poškození kůstek středouší. Operace se provádí zpravidla v celkové anestezii. Až během operace lze zjistit přesný rozsah poškození převodního systému a operátor se musí rozhodnout, které části pacientových kůstek lze využít, a které části je nutné nahradit středoušní protézou. Protézka nahrazující část kůstek se nazývá PORP (partial ossicular replacement prosthesis). V případě chybění všech struktur (kromě ploténky třmínku) se volí protézka plnící funkci všech tří kůstek – TORP (total ossicular replacement prosthesis). K výrobě protézek se využívají materiály jak umělé (plast, kov), tak i z pacientova vlastního těla (chrupavka, sval nebo kost). Každý cholesteatom by měl být neodkladně léčen. V případě ne zahájení léčby může dojít k poškození lícního nervu, zánětu mozkových blan či mozkových žilních splavů, nebo dokonce může vzniknout trvalá hluchota. Základem terapie je nepřehlížet často plíživé příznaky a v případě potvrzení diagnózy neprodleně přistoupit k chirurgické terapii. Pro cholesteatom je charakteristické časté opakované vzplanutí nemoci a nezřídka se operační výkon musí s odstupem několika roků opakovat.

Obrázek 4: TORP v levém uchu

ORL klinika FN Olomouc

Pooperační průběh a komplikace

Po výkonu, který trvá zpravidla jednu až tři hodiny, je zvukovod vystlán mastnou tkání (tzv. „myšky“) nebo tamponem s obsahem antibiotik. Tamponáda je odstraněna obvykle po 7-14 dnech. Mezi nepříliš časté, ale možné komplikace patří nadměrná sekrece a posunutí protézky v středouší. Pacienti ve zřídka případech udávají závratě. Ve výjimečných případech se může vyskytnout poranění lícního nervu, z čehož vyplývají poruchy chuti a hybnosti obličeje. Jedná se však většinou o přechodný stav. V případě infekce je třeba přistoupit k celkové antibiotické terapii a odstranit zvukovou tamponádu dříve.

Praktické rady pro pacienta

Pobyt v nemocnici trvá obvykle 3-5 dnů. Po operaci je nutný klidový režim v délce trvání 2-4 týdnů. Po 6-8 týdnech je možné se vrátit k plné zátěži. Je třeba zamezit průniku vody nebo nečistot do ucha. V případě, že se objeví výtok z ucha, bolestivost či zhoršení sluchu, je nutné vyhledat ošetřujícího lékaře.

Seznam použité literatury

Internetové zdroje:

MEDLINEPLUS: Cholesteatoma [online]. 25. 05. 2016 [20. 03. 2017] Dostupné z:
<https://medlineplus.gov/ency/article/001050.htm>

PUBMED: Incidence, 10- year recidivism rate and prognostic factors for cholesteatoma [online]. 28. 02. 2017 [20. 03. 2017] Dostupné z:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28244845>

WIKISKRIPTA: Tympanoplastika [online]. 30. 11. 2014 [20. 03. 2017] Dostupné z:
<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Tympanoplastika>

WIKISKRIPTA: Cholesteatom [online]. 18. 01. 2017 [20. 03. 2017] Dostupné z:
<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Cholesteatom>

WIKIPEDIA: Cholestatoma [online]. 04. 03. 2017 [20. 03. 2017] Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Cholesteatoma>

KROMĚŘÍŽSKÁ NEMOCNICE a.s.: Operace náhrady sluchových kůstek (tympanoplastika- TPL) [online 20. 03. 2017] Dostupné z: <http://intra.nem-km.cz/oddeleni/orl/rozsah-operativy/orl-operace-nahrady-sluchovyh-kustek/>

WIKISKRIPTA: Chronický zánět středního ucha [online]. 27. 01. 2016 [20. 03. 2017] Dostupné z:
http://www.wikiskripta.eu/index.php/Chronick%C3%BD_z%C3%A1n%C4%9Bt_st%C5%99edn%C3%ADho_ucha

MEDICINE: Cholestatoma [online 20. 03. 2017]. Dostupné z:
<http://omedicine.info/en/holesteatoma.html>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Cholesteatom

ORL klinika FN Olomouc

Obrázek 2: Manubrium pozřeno cholesteatomem

ORL klinika FN Olomouc

Obrázek 3: Cholesteatom kolem zadního ramínka třmínku

ORL klinika FN Olomouc

Obrázek 4: TORP v levém uchu

ORL klinika FN Olomouc

